
Fra: Anne J [mailto:annej@hotmail.no]

Sendt: 21. mars 2014 13:37

Til: Postmottak HOD

Emne: Høring – reservasjonsordning for fastleger

Viser til høringsbrev 21.01.2014 om reservasjonsordning for fastleger. I høringsbrevet åpnes det for at også de som ikke står oppført på høringslisten kan gi høringsuttalelse. Jeg takker for denne muligheten, og gir med dette mitt syn på saken samtidig som jeg ber departementet om at det registreres som en egen høringsuttalelse

Tolerant lovverk

I et åpent og liberalt samfunn er det viktig at den enkelte får ha personlige meninger og handle i tråd med dem, selv når de er i strid med majoritetens syn. Det er viktig å ha toleranse for at verdisyn varierer. Derfor er det slått fast at det eksisterer en reservasjonsrett for leger, som går på at de av samvittighetsgrunner kan avstå fra å utføre eller assistere i inngrep, som abort og assistert befruktning, dersom de er prinsipielle motstandere av det. Da dette ble vedtatt, i forbindelse med felles ekteskapslov, var det aldri Stortingets intensjon at reservasjonsretten skulle gjelde henvisninger. Det er en stor prinsipiell forskjell på det å utføre et inngrep, og å henvise pasienter til et lovpålagt tilbud. Denne prinsipielle forskjellen gjelder dels grad av deltakelse, men først og fremst handler det om hvordan pasienten påvirkes av de to ulike leddene.

Fastlegen som portvokter

Fastlegen er navet i pasientens kontakt med helsevesenet. Alle innbyggere kan ha en fast lege, som skal være deres primære kontaktpunkt med øvrige deler av norsk helsetjeneste. Det er fastlegens ansvar å gi pasienter det helsetilbudet de har krav på. Fastlegetjenesten skal representere et universelt tilbud til befolkningen.

Belastning for pasientene

I dag er det ikke mulig for pasienter å vite om fastleger praktiserer noen form for reservasjon. Det betyr at kvinner, først og fremst, i en vanskelig og sårbar situasjon, risikerer å møte en moralsk fordømmelse fra fastlegen og en belastende avvisning, etter å ha tatt et vanskelig valg. Det er ikke dokumentert at praksisen som ble avslørt med enkelte leger som reserverte seg, var uproblematisk i praksis. Vi vet ikke hvor mange som ikke står frem med ubehagelige møter med fastleger, som ikke har ønsket å henvise til tjenester de har ønsket.

Bytte fastlege ikke alltid like enkelt

Det er mulig å se for seg en løsning på dette senere, men det endrer ikke at reservasjonsrett forblir problematisk. For mange er det vanskelig å bytte fastlege. Det handler både om at det i mange kommuner er få fastleger og lange avstander, og at det kan være belastende for unge kvinner å plutselig føle at alle vet de har byttet til en "mer liberal" fastlege langt unna.

Utvikling

Dette er én problemstilling, som etter hvert kan være mer gjeldende for andre temaer. Norge får en mer heterogen legestand, etisk, kulturelt og religiøst. Det er nødvendig at fastlegetjenesten, pasientenes dør inn i helsetjenesten, møter dem med en enhetlig stemme. Det helsetilbudet fastlegen gir deg skal være det tilbudet du har rett til å motta, ikke det fastlegen finner for godt å sympatisere med.

Åpner Regjeringa for henvisningsnekt kan kvinner fortsatt møte reservasjonsleger som 1) er vikarer for kvinnens egentlige fastlege 2) ikke har fått lov til å reservere seg fordi det er for få leger der de bor 3) kvinnen ikke har ønsket å gå inn i nøyaktig årsak for legetimen til sekretæren 4) kvinnen ikke er god i norsk/er for ung/er ikke inne på HELFO for å sjekke hva slags personlige meninger legen har om hennes situasjon.

Sympati for reserverende fastleger

Jeg har respekt for at enkelte leger opplever dette som vanskelig, og anser en henvisning som å være et ledd i en kjede knyttet til inngrep de er i mot. Her står det en avveining mellom legens samvittighet, og pasientens behov og rettigheter. I fastlegekontorene må sistnevnte i denne sammenheng veie tyngst.

I motsetning til med allmenn verneplikt er det ingen som "beordrer" deg til å bli offentlig lønnet fastlege. Politi kan ikke reservere seg mot bevæpning, farmasøyter kan ikke nekte å gi ut abortfremkallende midler, leger kan ikke reservere seg mot å stille pasienten før og etter et abortinngrep, skrive journal eller henvise.

Moralske debatter ut av legekontoret

Hensynet til pasienter må her gå foran hensynet til legene. De er her i konflikt, for enkelte av legene. Det er helt legitimt, og fullstendig naturlig, at det er politisk og etisk uenighet om viktige verdispørsmål som gjelder seksualitet, reproduksjon og svangerskapsavbrudd. Men denne uenigheten må tas i det offentlige rom, ikke av den enkelte lege i møte med hver enkelt pasient.

Heller enn å gi fastlegene mulighet til å nekte henvisning til abort, ber jeg Helse- og omsorgsdepartementet følge opp overfor de fastlegene som ikke vil gjøre jobben sin i henhold til norsk lov. Jeg mener myndighetene plikter å sikre at alle kvinner får rett til lik helsehjelp hos sin fastlege.

Med vennlig hilsen
Anne Jønnes